

Βαίγρωσι

ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

- Μικρό σχόλιο σ' ένα δίστιχο του Σεφέρη
- Νικήθηκε ο πλάνος
- Τό νησί
- Πατέρες και γιοί

102

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
2007

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΕΥΧΟΥΣ

Οί φωτογραφίες του εξωφύλλου και της 15ης σελίδας προέρχονται από την ιστοσελίδα του φίλμ «Τό Νησί». Φωτογραφία 2ης σελίδας: «Χιονισμένη Πίνδος», Κωνσταντίνος Σισκάκης. Τά κοσμήματα των σελίδων 4,6,10,13 και 14 προέρχονται από τό βιβλίο «Βυζαντινή Διακοσμητική» του Π.Β. Βαμπούλη (εκδόσεις «Άστέρος») και τό περιοδικό «Έλληνική Δημιουργία». ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ: Μέγας Βασίλειος, Μοναστήρι Στουνένιτσα, Γιουγκοσλαβία.

μιμρὸ σχόλιο σ' ἕνα διόστιχο τοῦ Γσφέρη

τοῦ Σπύρου Γιανναρᾶ

οὐ πῆρε χρόνια νά καταλάβω πῶς εἴμαστε ὅλοι μας σέ τούτη τῆ ζωῆ τοξότες. Καί πῶς ξαστοχοῦμε -ὄπως λέει ὁ ποιητής- διότι αὐτό εἶναι τό ριζικό μας.

Μοῦ πῆρε καιροῦ νά καταλάβω ὅτι ἔτσι εἴμαστε ὅλοι οἱ ἄνθρωποι -ὅτι αὐτό εἶναι ὁ Ἄνθρωπος. Ταγμένος νά 'ναι τοξότης.

Μᾶς δίνεται μιά ζωῆ γιά νά συνειδητοποιήσουμε πῶς εἴμαστε τοξότες. Κάποιοι τό συνειδητοποιοῦν κι ἄλλοι πεθαίνουν μέσα σέ βαθιά ἀξημέρωτη ἄγνοια. Μπορεῖ μέ γνώσεις πολλές, μέ ἐπιτεύγματα μεγάλα, γιά τά μέτρα καί στά μάτια τῶν πολλῶν, ὅμως μέ βαθιά ἄγνοια γιά τόν Ἄνθρωπο. Κι αὐτό γιατί ὅσο χρυσάφι, ὅσους τόνους χαρτί, τίτλους καί χαρτονομίσματα καί νά βάλει κανεῖς στό ζῦγι, ἂν ἀπ' τήν ἀπέναντι μεριά χάσκει κενή ἡ γνώση γιά τόν Ἄνθρωπο, ἡ ζυγαριά δέν πρὸκειται νά κουνηθεῖ οὔτε δράμι.

Ἔχουμε λοιπὸν μιά ζωῆ στά χέρια μας γιά νά ἀντιληφθεῖμε πῶς εἴμαστε τοξότες. Εἰδᾶλλως κινδυνεύουμε νά Φύγουμε ἀπὸ αὐτό τόν μυστήριο κόσμον πού τόν παίζουμε στά δάχτυλα, τόν Φέρνουμε βόλτα σέ μιά μέρα μ' ἀεροπλάνο καί τόν διυλίζουμε σέ ἀπειροελάχιστα κομμάτια, χωρὶς νά ξέρουμε μήτε ἀπὸ πού ἐρχόμαστε, μήτε πού πηγαίνουμε.

Μόλις ὅμως κανεῖς καταλάβει -ὄχι μέ τό μυαλό μονάχα, ἀλλά μέχρι τό μεδούλι του πῶς εἶναι τοξότης, τήν ἴδια ἀκριβῶς στιγμὴ συνειδητοποιεῖ -σάν ἀποκάλυψη- καί ποιός εἶναι ὁ στόχος.

Καί πῶς θέλει βαριά Φαρέτρα, πολλές ζυγιασμένες καί πονεμένες βολές γιά νά τόν πησιασθεῖς. Κι ὕστερα (σ)ἂν σταθεῖς ἄξιος συνειδητοποιεῖς πῶς, μόνο ξαστοχώντας προχωρᾶς.

Ὅπως στό γράψιμο.

Ποῦ οἱ μεγάλοι τῶν γραμμάτων, ἐκεῖνοι πού παλεύουν νά ταυτίσουν τή γραφὴ μέ τῆ ζωῆ τους καί τανάπαλιν, προχωροῦν μονάχα σβήνοντας. Αὐτό

* «Ἕμουν κι ἐγὼ στὸν πόλεμο τοξότης, τό ριζικό μου ἐνὸς ἀνθρώπου πού ξαστόχησε».

πού η Γεολογία στη δική μας παράδοση ονομάζει «άποφατισμό» και η Δύση via negativa...

Μόνο ξαστοχώντας προχωράς. Και για να προεκτείνουμε τόν Γεολογικό λόγο πού πιάσαμε στα μολυσμένα νεωτερικά μας χέρια, χέρια πού πιάνουν τά πάντα μέ τήν ἴδια σχεδόν ἀδιαφορία, τήν ἴδια ἀπουσία σεβασμοῦ, δέους ἢ αἴσθησης ἱεροῦ, γιά νά προεκτείνουμε λοιπόν τό νῆμα τοῦ Γεολογικοῦ λόγου πού ἀρχίσαμε νά ξετυλίγουμε κι ὁ ὅποιος θά ξεδιπλωθεῖ ἀνάλογα μέ τίς γνώσεις καί μέ τή λειψή μας πίστη, θά μεταφράζουμε τό «μόνο ξαστοχώντας προχωράς» σέ «μόνο ἀμαρτάνοντας προχωράς». (ἀμαρτάνω: to miss the mark – ξαστοχῶ).

Ὅπως μέ τόν μοναχό ἢ τόν ἅγιο, ἔτσι καί μέ τόν τοξότη ἄν ξαστοχήσει δέν τιμωρεῖται. Δέν τόν περιμένει θεῖος βούρδουλας. Στίς ἐποχές, βέβαια, τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρακμῆς ἢ τοῦ ἀπόλυτου κενοῦ, τοῦ μηδενός, τῆς αὐτονομίας τοῦ Ἐγῶ ἢ τοῦ εἶναι, οἱ ἀνθρώποι σηκώνουν τόν βούρδουλα καί τσακίζουν ἐκτός ἀπό τίς πλάτες ἢ τά κεφάλια (τά δικά τους ἢ τῶν ἄλλων), ἀνθρώπινες ζῶες ἢ ἀκόμα ἀνθρώπινες γενιές. Κι αὐτό διότι δέν μποροῦν νά ἀντέξουν ἕναν Θεό δίχως βούρδουλα. Δέν μποροῦν νά ἀντέξουν τήν ἐλευθερία πού Αὐτός τούς προσφέρει, ὅπως μοναδικά ἀνέλυσε ὁ ἀνυπέρβλητος Ντοστογιέβσκι.

Ἄν ξαστοχήσεις δέν σέ περιμένει βούρδουλας, μένεις ὅμως μέ τή λαχτάρα σου. Μιά πείνα σου κατατρῶει τά σωματικά (ψυχή καί σάρκα ἕνα) –σπὴν προετοιμασία καί σπὴν ἀπόπειρα τῆς ἐπόμενης βολῆς. Καί σχεδόν χωρίς νά τό καταλάβεις ἔχεις μωεῖ σέ δρόμο –καί προχωράς.

Προχωράς ξαστοχώντας.

Μοναδική προϋπόθεση: νά ἔχεις καταλάβει πῶς ξαστόχησες. Πού σημαίνει καί πάλι, νά ἔχεις μπροστά στά μάτια σου τόν στόχο. Γιατί δέν εἶναι λίγοι, δέν μετριοῦνται εὐκόλα ἀκόμα καί ἄν τόν ἰσχυρότερο τῶν ὑπολογιστῶν, ὅλοι ἐκεῖνοι πού ἐφευρίσκουν καί ὑψώνουν στόχους ψεύτικους, πουκάμισα ἀδειανά, ὀφθαλμαπάτες καί βγαίνουν μέ τά χέρια γεμάτα σπὴν ἀγορά προθυμοί νά ἀνταλλάξουν τή σκοπευτική τους δεινότητα —τ' ἄδεια πουκάμισα— μέ διακρίσεις, θρόνους κι ἀξιώματα, τήν ἀναγνώριση τοῦ λαοῦ.

Μόνο γνωρίζοντας πραγματικά, πού θά πει ὄχι μέ τό μυαλό μονάχα ἢ

τή Φαντασία αλλά μέχρι τό μεδούλι σου ότι ξαστόχησες, μωροεῖς νά Φτάσεις νά συντριβείς. Νά ἀγγίζεις ἐκεῖνο τό μεθοριακό σημεῖο ὅπου καθῶς τό περὶσπούδατο Ἐγὼ καταρρέει δέν ἔχεις παρὰ μόνο τὴν ζείδωρη αὐτὴ ἀνάγκη, τὴν πείνα σου γιὰ νά κρατηθεῖς.

Κι ἡ συντριβή, ὅπως τό σβήσιμο εἶναι στή γραφή: σέ ἐπαναφέρει ὄχι στό μηδέν, ἀλλὰ στήν Ἀρχή τῆς λευκῆς κόλλας μέ ἐφόδιο ὅμως πλεόν μιά γνώση πού δέν εἶχες πρῶτα. Ἔτσι κι ἡ συντριβή σέ ρίχνει ὄχι στό κενό, μήτε στό ζοφερό μηδέν, ἀλλὰ στήν ἀρχή, στήν πρότερη θέση ἀπ' ὅπου πρῶτοζυγισες κι ἔριξες τὴν πρῶτη σου βολή. Ὅμως τώρα πιά μέ τὴ Φαρέτρα πῶ ἐλαφριά καὶ μιά γνώση πού δέν εἶχες πρῶτα.

Ἴσως κάποια μέρα ἀξιωθεῖς νά ρίξεις τὴ Φαρέτρα ἀπὸ τὸν ὦμο, ἂν καταλάβεις ὅτι μόνος τρόπος πρὸςβασης στὸν στόχο εἶναι ἡ ἐμπιστοσύνη. Μόνο ἂν ἀφεθεῖς μαζί μέ ὅλες σου τίς ἀστοχίες, ὅλα σου τὰ κενά, ἂν ἐμπιστευθεῖς τό κενό ἢ τό σκοτάδι πού σέ χωρίζει ὡς τοξότη ἀπὸ τὸν στόχο, ἐπὶ πωινὴ θανάτου. Μόνο ἂν εἶσαι ἔτοιμος νά πεθάνεις ἀπὸ τὰ ἴδια σου τὰ βέλη, μόνο ἂν συνειδητοποιήσεις ὅτι τὰ βέλη κι ὁ ἑαυτός σου, ἡ σκοπευτικὴ σου δεινότητα εἶναι τό ἐμπόδιο πού σοῦ κρύβει τὸν στόχο, μόνο ἂν στρέψεις τὰ βέλη σου στό ἴδιο σου τό σαρκίο κι ἀπὸ θύτης γίνεις θήραμα τοῦ ἑαυτοῦ σου (τό μεγαλύτερο θηρίο καθῶς λένε εἶναι ὁ ἀνθρώπος), γὰ μωροεῖς νά πετάξεις τὴ Φαρέτρα ἀπὸ τὸν ὦμο.

Κι ἂν τυχαίνει καὶ τὰ βέλη πού χρησιμοποιοεῖς εἶναι ἐκεῖνα τῆς γραφῆς, τότε γὰ δεῖς ὅτι στό βάθος τῆς, στό βάθος τοῦ λευκοῦ χαρτιοῦ βρίσκεται -σχεδὸν ἀδιόρατη- κρυμμένη ἡ ἴδια πάλι ἐμπιστοσύνη. Τότε γὰ δεῖς ὅτι ἐκεῖ συναντιοῦνται ὁ τοξότης, ὁ μοναχός κι ὁ γραφιάς. Τότε γὰ ἀντιληφθεῖς πῶς κι οἱ τρεῖς μπαίνουν στό ἴδιο ποτάμι μέσα γιὰ νά βαφτιστοῦν, κι εἶναι κάθε φορά τό ποτάμι ἄλλο. Πῶς μ' ἄλλα νερά ραίνει τὸν καθένα ὁ Χριστός, ἀλλὰ μέ τὴν ἴδια ἐμπιστοσύνη τὸν πλῆσιάζουν..

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Γιέ τοῦ Θεοῦ. Ἦμουν κι ἐγὼ στὸν πόλεμο τοξότης, τό ριζικό μου ἑνός ἀνθρώπου πού ξαστόχησε. Πού ξαστοχεῖ καθημερινά...

γινώθουμε ὁ πλάμος

Η ποιητική συλλογή, ἔργο Ἁγιορείτη Μοναχοῦ, μέρες τώρα βρισκόταν ἀνέγγιχτη στό δίωλανό γραφεῖο. Τήν ἔβλεπα καθημερινά μέ ἀνάμεικτα αἰσθήματα: δυσφορία καί τύψεις. «Ἐχει τόν Θεό, ἔχει καί τήν ὁμορφιά τοῦ Ὄρους, τί ἀνακατεύεται μέ τόν καθημαξευμένο πιά ἐλεύθερο — ἢ ἀπελευθερωμένο ἢ ὅπως ἀλλιῶς — στίχο, ἔχουν καράβια καί καράβια χαθῆι σέ τούτη τή θάλασσα, πῶς νά καλαρμενίσει αὐτός, πού δέν ἔχει δά καί τή Φινέτσα τοῦ νοτιοαμερικανοῦ; Τί θά μωρουῖσε νά πει πού δέν εἶναι κιόλας εἰπωμένο ἀπό πολλούς ἄλλους καί πολύ καλύτερα;»

Δυσανασχετοῦσα καί συνάμα ἦμωνα γιά τή δυσανασχέτησή μου κι ὁ ἦμος μεταβαλλόταν σέ τύψεις: «Κι ἐσένα ποιός σέ ὄρισε κριτή ἀθωνικῶν στίχων; Τόση ἔγνοια γιά μήν κακοπάθει ἡ ποιήση! Ὁ παππούλης σου ἔστειλε τή συλλογή γιατί τόν παρῶθησε κοινός Φίλος, δέν σου ζητάει τόν ἔπαινο! Στό κάτω κάτω πῶς προεξοφλεῖς, ἀφοῦ δέν τήν ἀνοιξες ἀκόμη, ὅτι πρόκειται γιά σκέτη στιχοπωλοκία; Καί πῶς ἐπιμένεις νά μήν τοῦ στέλνεις, τόσον καιρό, ἕνα εὐχαριστῶ;»

Τήν σκέπαζα μέ νέα βιβλία πού ἔφερε τό ταχυδρομεῖο καί προσπαθοῦσα νά τή λησμονήσω, ἀλλά δέν ἄντεχα γιά τήν ἀδιαντροπιά μου. Τό πρωί τῆς 22ας Νοεμβρίου εἶπα πῶς τέλος γιά μέ τίς ὑπεκφυγές καί τό κρυφτό, τό ἀπόγευμα θά κλείσω τή μύτη καί θά τήν καταπιῶ σά μουρουνόλαδο κι ὕστερα θά στρωθῶ νά γράψω ἕνα εὐπρεπές εὐχαριστήριο γράμμα.

Τό μεσημέρι, ἄκεφος κιόλας γιατί δέν εἶχα τολμήσει πάλι νά κολυμπήσω, διάβασα στήν καθημερινή μου ἔφημερίδα τό κείμενο «Τά βλαστοκύτταρα» καί ἀθύμησα ἀκόμη περισσότερο μέ τήν τελευταία παράγραφο:

Ὅλα καλά καί ἅγια! Ἄρκεῖ νά μήν ξεχάσουμε ὅτι πάντα ὑπάρχει τό τέλος. Ὅλα στή ζωή μας εἶναι ἀβέβαια, ἂν θά πετύχουμε ἢ θά ἀποτύχουμε, ἂν θά εὐτυχήσουμε ἢ θά δυστυχήσουμε. Τά δύο βέβαια γεγονότα εἶναι ἡ ἀρχή καί τό τέλος καί φαίνεται ὅτι θά παραμείνουν βέβαια εἰς τόν αἰῶνα. Τό ἴδιο μέ βλαστοκύτταρα καί χωρίς βλαστοκύτταρα. Θά μοῦ πειτε ὅτι θά ἀπαλυθῆι ἡ πορεία πρὸς τό τέλος, ὅτι

τουλάχιστον θά κατακτήσουμε μία καλύτερη ποιότητα ζωής. Δεν είμαι καθόλου βέβαιος ότι η αγωνία μας θά μᾶς ἐπιτρέψει νά χαροῦμε αὐτήν τήν ὄντως καλύτερη ποιότητα. Μᾶς συμβαίνει ἤδη, πρὶν ἀπὸ τὰ θανατουργά βλαστοκύτταρα. Τρέχουμε στοὺς γιατροὺς, κάνουμε ἐγχειρήσεις, παίρνουμε φάρμακα καὶ ἐκθέτουμε ἀσύστολα τὴν παρακμασμένη καὶ φθαρμένη σάρκα μας. Οὔτε ἡ χριστιανικὴ ψευδαίσθηση ὅτι ὅλα θά συνεχιστοῦν σέ μιὰ ἄλλη, αὐτὴ διάσταση μπορεῖ νά ἀπαλύνει τὴν ἀγωνία. Ἐκεῖνο πού θέλουμε εἶναι αὐτὴ ἡ ὑλικὴ διάσταση πού ζοῦμε. Πόσο μποροῦν νά μᾶς βοηθήσουν τὰ βλαστοκύτταρα;

Μολονότι ὁ συγγραφέας ὁμολογεῖ τὴν ἀγωνία του γιὰ τὸ νόημα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καί, κατὰ βάθος, ἰχνογραφεῖ μιὰ ἀντίστροφη θεολογία — γιὰ τὴν «αὐτὴ διάσταση» πού προσάπτει στὸ Εὐαγγέλιο ἔχει ὅλα τὰ ἐλαφρυντικά τοῦ κόσμου: λέει ἀκριβῶς ὅτι καὶ τὸ ἐνεήνητα τοῖς ἑκατόν τῶν ἱεροκηρύκων—, στὴν ἀρχὴ ἐρεπίστηκα ἀπὸ τὴ «χριστιανικὴ ψευδαίσθηση», ξύπνησε μέσα μου ὁ μαχητικὸς ἀπολογητὴς τῶν Φοιτητικῶν μου χρόνων, ποιὸς εἶναι αὐτός πού τολμᾷ νά μιλάει γιὰ ψευδαίσθησεις, ὅταν ὁ Πασκάλ, ὁ Ἀλέξης Καρρέλ, ὁ Κλωντέλ— τέτοια. Ὅσοι συνήλθα, ἀλλὰ τὸ κείμενο μου εἶχε ἀφήσει ἓνα κατακάθι μελαγχολίας.

Αὐτὸ τὸ σκοτεινὸ ἴζημα δὲν εἶχε διαλυθεῖ, ὅταν πέντε ὄρες ἀργότερα ἔπιανα, μέ βαριά χέρια, νά διαβάσω τὰ ποιήματα τοῦ μοναχοῦ Μωυσῆ. Ὅταν τὰ τελείωσα, φώναξα τὴ γυναῖκα μου καὶ τῆς διάβασα τὸ ΙΕ'.

Δέν θά μποροῦσε ποτέ νά γίνει
νά μή χτυπήσει τὴ θύρα μας
ὁ πόνος
ὁ ἄφατος πόνος ἐκεῖνος ὁ μεγάλος
τοῦ πένθους καὶ τῆς ὀδύνης
ἀπὸ τὸν νεκρὸ ἀνηψιό
τὸν μικρὸ Ἀλέξανδρο
τοῦ ἀδελφοῦ μας τὸ τέκνο
τὸ παιδί τοῦ ἐνθουσιασμοῦ

τῆς ταχύτητας καί τῆς Φυγῆς
τῆς ἕως θανάτου ζωηράδας.

Τό πῆρε ἡ Παναγία
εἶπε ἡ πιστή γιαγιά
κουράσθηκε νά τό σώζει
μόνο ἡ πίστη παραμυθεῖ
ἀδελφέ μου πονεμένε.
Ὁ θάνατος νομίζει νίκησε
νικήθηκε ὁ πλάνος
καθώς εἶπε ὁ παπα-Γιάννης
στήν ἐξόδιο ἀκολουθία.

Δέν κάναμε κανένα σχόλιο. Μόνο ἐπανέλαβα τό «νικήθηκε ὁ πλάνος», τοῦ παπα-Γιάννη.

Ἄργά το βράδυ ἤρθε στό σπίτι ὁ Ἄγγελος, ἦταν πολύ παραγμένος. Ἐνα μήνα πρὶν ἡ μεγάλη του κόρη καί τό νήπιο κοριτσάκι της σώθηκαν ἀπό θαῦμα: τό αὐτοκίνητο ἔγινε σίδερα σέ πολυσύχναστο δρόμο, ἀλλά μάνα καί κόρη βγήκαν ἀπό τα συντρίμμια ὡς ἐκ κήτους Ἰωνᾶς ἢ ὡς οἱ Παῖδες ἀπό τήν κάμινο —δίχως ἀμυχή. Τώρα ὅμως γιά ἄλλο οἰκεῖο του πρὸσωπο, ἕνα παλληκάρι, ἄλλη ἦταν ἡ βουλή τοῦ Θεοῦ. Ἀφηγήθηκε συντετριμμένος ὁ Ἄγγελος:

«Ὁ Νίκος εἶχε τό σακί μέ τίς ἐλιές στήν πλάτη ὅταν ὁ μικρός του γιός τρομοκρατημένος τοῦ ἔβαλε τό κινητό στό αὐτί. Ἡ ἀδελφή του οὔρλιαζε στό ἀκουστικό, εἶχε μωροστά της τό Γιάννη νά σπαραξέι ἀκόμα, μέ τό κεφάλι λειωμένο ἀπό τό τουμπαρισμένο κλάρκ, δέν μωροῦσε νά κάνει τίποτε, φώναζε ἔλα γρήγορα ἀδελφέ, ὅμως ὁ Νίκος ἦταν στό γυναικωχῶρι, 50 χιλιόμετρα μακριά. Ἀλλά κι ἐκεῖ νά ἦταν τί θά ἔκανε, οὔτε οἱ γειτόνοι πού μαζεύτηκαν μωροῦσαν νά μετακινήσουν τό μηχανήμα, ἤρθε σέ μισή ὥρα γερανός τῆς πυροσβεστικῆς καί τό σήκωσε, καί ταυτόχρονα τό ἀσθενοφόρο πῆρε τό ἄψυχο σῶμα τοῦ Γιάννη. Ζορίστηκαν νά τόν σηκώσουν, κοντά δύο μέτρα παλληκάρι ὁ Γιάννης, λεβέντης στό μωοί καί στήν καρδιά.

»Νά μὴν κουρασθεῖ ὁ ἀδερφός, Φόρτωσε αὐτός σέ μιά παλλέτα τὰ κομμένα ἐλίσια γιά τό τζάκι τοῦ γέρου πατέρα. Εἶχε πλύνει τό αὐτοκίνητό του, σέ μισή ὥρα γυρίζω εἶχε πρῶτὴ γυναίκα του, εἶχε ἐτοιμάσει τό Φορηγὸ στή μάντρα οἰκοδομικῶν ὑλικῶν πού συντηροῦσε, καί πρῶτὴ Φύγει σκέφτηκε νά κουβαλήσει καί κείνα τὰ ξύλα. Στὴν αὐλή τοῦ Νίκου θά τὰ ἄφηνε, μὰ δὲν μπόρεσε.

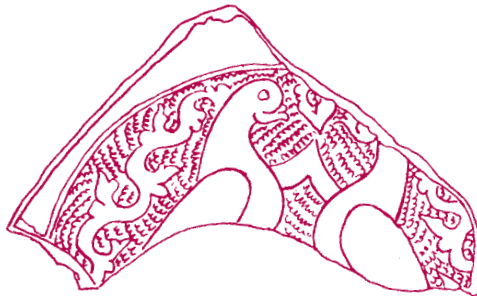
»Τό κλάρο τό μετέφερε στή μάντρα ἕνας θηριώδης Φορτωτής, ὅμως τό αἷμα ἔμεινε στό βαθουλωμένο ἀπὸ τό κρανίο γκαζόν καί ὁ Νίκος δὲν ἤθελε νά πλησιάσει στό σπῆτι του. Ἡ ἀδελφή του ἡ Κυπαρισσία καί ἡ Κατερίνα, ἡ γυναίκα του, ἀναψαν μιά λαμπάδα στό χῶμα, κι ὅταν τὴν εἶδε ὁ γερο-πατέρας, «ἔγινε κάποιο ἀτύχημα ἐδῶ;» ρώτησε, σέ μιὰν ἀναλαμπή τῆς βαθεῖας τοῦ ἀνοιῆς. Αὐτός ἀκόμα ἀναζητᾷ τὴ γριά του, πού μόλις τὴν προσηγούμενη Κυριακή τῆς κάμαν τὰ σαράντα».

Δὲν ἦταν ἀνώδυνα τὰ τέλη τοῦ παλληκαριοῦ, ὅπως εὐχόμεστε στὴν Ἐκκλησία, ἦταν Φρικτά. Ἡ γλώσσα μου εἶχε μαγκωθεῖ. Πῆγα κι ἔφερα τὰ ποιήματα τοῦ Μοναχοῦ Μωυσῆ καί ξαναδιάβασα τό ΙΕ΄.

«Θά τό κάνω δῶρο μεθ'αὐτοῦ στὴν Κατερίνα», εἶπε ὁ Ἄγγελος, «εἶναι σάν χαμένη. Δέ θά τῆς δείξω τό ποιήμα, θά τό βρεῖ μόνη της.»

24.11.2007

Ν.Δ.Τ.

Τὸ Νησί

Στόν Δημήτρη Κ.

πάνω πιά, ὁ κινηματογράφος καταφέρει νά μιλήσει γιά τὰ οὐσιώδη. Καμιά Φορά (σπάνιο κι αὐτό ἀλλά σημαντικό) καταφέρει νά μᾶς δείξει μέ ποιόν τρόπο ὁ ἄνθρωπος χάνει τήν καιρία ἐπαφή μέ τήν πραγματικότητα καί καταστρέφεται ὡς Φεύγει μακριά ἀπό τήν χάρη τοῦ Θεοῦ καί χάνει τὰ πάντα. Σέ ἐλάχιστες περιπτώσεις, κάποιος ὑποψιασμένος δημιουργός καταζητεῖ μία ἀναζήτηση γιά τόν ἄνθρωπο τῆς σωτηρίας, αὐτόν πού παλεύει γιά τήν ἀγιότητα. Τότε, κάποιες ἐκλάμψεις ἀφήνουν πάνω στήν ὀθόνη ἕνα ἐλάχιστο ἀποτύπωμα γιά τόν ἀληθινό ἐκκλησιαστικό ἄνθρωπο. Τόν ἄνθρωπο, ὅπως τόν ἀντιλαμβάνεται ἡ ἀνατολική Ἐκκλησία. Τό συναντᾶμε τόσο σπάνια, ὅσο ἴσως καί στήν πραγματική ζωή.

Ἄς μὴν ξεχνᾶμε, ἐξάλλου, ὅτι ἡ ἔβδομη τέχνη εἶναι γέννημα θρέμμα κατεξοχήν δυτικό. Ἡ διαφορετική προσέγγιση τῆς «εἰκόνας» σέ ἀνατολή καί δύση διαφοροποιεῖ καί τόν τρόπο τοῦ εἰκονισμοῦ, ἰδιαίτερα τῆς ἐκκλησιαστικῆς πραγματικότητας πού ἀπό τή φύση τῆς εἶναι ἐμφειρική καί ὄχι ἀφηγηματική. Οἱ εἰκονογράφοι τῆς ἀνατολῆς κράτησαν πάντοτε ἀποστάσεις ἀπό τήν ἀναπαράσταση τῶν φαινομένων καθαυτά καί ἐπέτρεψαν στήν τέχνη νά λειτουργήσει ὑψαινικτικά, ἀναγωγικά: δέν ἐξαντλοῦσαν τό περιεχόμενό τῆς στά σημαίνοντα, ἀλλά ἄφηναν χῶρο γιά μία πραγματικότητα ἐκτός τοῦ κόσμου τούτου. Δέν ἀναζητοῦσαν τό κάλλος τοῦ φυσικοῦ φωτός, ἀλλά παρέφεμψαν στό Φῶς τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὄπως δῆποτε, σκηνοθέτες ὅπως ὁ Bresson καί ἰδιαίτερα ὁ Ταρκόφσκυ ἔκαναν ἐπί μέρους χρήση τῆς εἰκονολογικῆς γλώσσας τῆς Ἀνατολῆς, ἀλλά κανείς δέν φαίνεται νά πέτυχε νά εἰκονίσει τήν ἀγιότητα μέ τόν τρόπο πού τό κάνει ὁ Ρῶσος Pavel Lounguine στήν ταινία του «Τό νησί».

¹ OCTPOB (Russia) τοῦ Pavel Lounguine, 2006. Οἱ ὅποιες σκέψεις κατατίθενται ἐδῶ προέρχονται ἀπό μὴ εἰδικούς καί εἶναι ὅπως δῆποτε ἀνεπαρκεῖς καί περιορισμένες. Στόχος τους εἶναι νά λειτουργήσουν σάν ἔναυσμα περισσότερο γιά τήν ἴεαση τῆς ταινίας, πού ὁ πλοῦτος τῆς δέν μεταφέρεται σέ καμιά περὶπτωση στό σύντομο αὐτό σκιαγράφημα.

Σέ κάποιο ἀπομονωμένο νησί τοῦ ρωσικοῦ βορρᾶ, στήν παγωμένη Λευκή θάλασσα, σ' ἓνα ὀρθόδοξο μοναστήρι, ὁ ἐρημίτης Ἀνατόλι γίνεται σημεῖο ἀντιλεγόμενο ἀνάμεσα σ' ἐκείνους πού προστρέχουν στό κελί του γιά νά βροῦν παρηγοριά καί ἴαση, καί στούς συνασκητές του πού τόν Φθονοῦν γιά τήν ἰδιορρυθμία του. Ἡ ταινία εἶναι ἓνα σχόλιο γιά τήν ὕπαρξη τοῦ Θεοῦ ἀλλά καί τήν στάση τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντί Του. Ἡ ζωή τοῦ ἐρημίτη κυλᾷ σάν προσ-ευχή, διαρκής ἀναφορά καί δοξολογία σ' Ἐκεῖνον πού ἰδρύει τή δυνατότητα τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου, ὄχι διά τοῦ νόμου, ἀλλά μέ τόν τρόπο τῆς ἀγάπης...

Ὁ Louguine δέν προσεγγίζει τήν ἀγιότητα μέ δογματικό τρόπο: δέν ὑπάρχει καμιά κηρυγματική νύξη περὶ ἠθικῆς ἢ ἀρετῆς πού νά ὀδηγεῖ στόν Θεό. Ἀντιθέτως, ἡ πίστη καί ἡ πνευματικότητα πού θέτουν τήν ἀρετή αὐτοσκοπώ, εἶναι φανερό ὅτι λογιζόνται ὡς «τεχνάσματα αὐτοδικαίωσης». Ὁ προσεστώς πού κορδακίζεται γιατί γνωρίζει ἀπό στήθους τίς γραφές, καί ὁ ἠγούμενος πού καλεῖ τόν Ἀνατόλι «νά προσεύχεται μέ κανονικό τρόπο, γιατί ἀλλιῶς δέν θά ἀπομείνει τίποτα ἀπό τήν ἐκκλησία», πᾶσχουν τά κοινά πάθη τῶν ἀνθρώπων: τόν Φθόνο καί τήν Φιλοκτημοσύνη. Ἀντίθετα, ἡ σχέση τοῦ Ἀνατόλι μέ τόν Θεό ψηλαφᾶται μόνο μέσα ἀπό μιά στάση ἀπέκδυσης τοῦ ἑαυτοῦ καί ἐλευθερίας ἀπό τά πράγματα τοῦ κόσμου. Ἐχοντας σάν ἔνδυμά του τή σαλότητα ἐμφανίζεται συχνά ἀγροῖκος, δύστροπος, ἀπόκοσμος· ἓνας ἀνθρώπος πού ἀδιαφορεῖ πλήρως γιά τήν εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ του καί δέν χάνει εὐκαιρία νά τήν ἀμαυρώσει –ἐξάλλου τό κάρβουνο εἶναι τό ὀλοήμερο ἐργόχειρό του, πᾶνω σ' αὐτό ξεκουράζεται. Μηχανεύεται τρόπους αὐτοαπόκρυψης ἢ εὐτελισμοῦ καθώς πορεύεται σέ μιά διαδικασία συντριβῆς πού ὅμως δέν ὀδηγεῖ σέ μικρότητα ἢ μιζέρια ἀλλά ἀνθίζει τήν ἀγάπη. Αὐτό ἀκριβῶς, τό βίωμα τῆς Φοβερῆς συντριβῆς πού φέρνει στόν ἀνθρώπο ἡ ἀπομάκρυνση ἀπό κάθε ἀτομικό ἔρεισμα καί ὑλικό δεκανίκι, εἶναι πού δημιουργεῖ μέσα του τόν ἀπαραίτητο χῶρο ὥστε νά γίνει ἔμπλεος τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ. Καί περιχωρώντας τή Χάρη βρῦει ἰάματα πρὸς τόν πλησίον του. Ὁ Ἀνατόλι εἶναι φανερό ὅτι ἀντλεῖ τά χαρίσματα τοῦ Πνεύματος (τῆς προορατικότητας, τῆς θεραπείας, τῆς ἐκβολῆς τῶν δαιμονίων) μέσα ἀπό μιά στάση ἀγαπητικῆς ἀμοιβαιότητας: Οἱ συγκλονιστικῆς στιγμῆς

τῆς προσευχῆς δὲν παραπέμπουν σέ ἕνα εἶδος μυστικισμοῦ ἢ περιδεοῦς ἐσωτερικότητας μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία συμβαίνει τὸ «Ἥαυμα». Ἀλλὰ ἡ προσευχὴ εἶναι ἀληθινὴ ἐπίκληση, πραγμάτωση τῆς σχέσης κοινωνίας μέ τόν Θεό, κι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ κοινωνία εἶναι πού λειτουργεῖ σωτήρια (ἡυματουργά) γιά καθέναν πού μετέχει.

Ὁ Louguine δὲν ἐξαντλεῖ τὴν ἀγιότητα σέ πράξεις ἢ ἠθικές πρακτικές. «Οἱ ἀρετές μου ὄζουν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου», ὁμολογεῖ ὁ ἥρωάς του. Ἡ ἀγιότητα εἶναι ἡ ἴδια ἡ σχέση μέ τόν Θεό, δὲν εἶναι ὁ σισύφειος, ἀδιέξοδος ἀγώνας τοῦ ἀνθρώπου νά νικήσει τὴν ἀμαρτία. «Δὲν ὑπάρχει ἀμαρτία πού νά μὴ συγχωρεῖ ὁ Θεός», ἀκούγεται νά λέει ὁ ἀπλοϊκὸς ἠγουμένος τοῦ μοναστηριοῦ. Κι ὁ ἴδιος ὁ Ἄνατόλι ἔχοντας οἰκειωθεῖ τὸ σκοτάδι τῆς ζωῆς του, ὄχι μόνο δὲν ἀπελπιζέται ἀλλὰ καί γίνεται δοχεῖο τοῦ τάλαντου τῆς μεσιτείας πού τοῦ χαρίζεται, χωρὶς ἐνδιασμούς. Αὐτὴ ἡ δεκτικότητα μοιάζει νά εἶναι ἡ ἀληθινὴ ταπεινώση. Ἐκεῖνη ἡ κατάσταση ὅπου ὁ ἀνθρώπος δὲν αὐτοκαταδικάζεται στὴ μοναξιά τῆς καταρρακωμένης του ζωῆς, ἀλλὰ ἀδιάκοπα ἐλπίζει καί προσκαλεῖ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ νά κατοικήσει μέσα του. Ὁ Ἄνατόλι δὲν ζεῖ γιά τόν ἑαυτό του, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἀγαπάει. Γι' αὐτό καί ὑπερβαίνει διαρκῶς τὸ σκοτεινὸ παρελθόν του, τὴν θλίψη τῆς ψυχῆς του, καί τραγουδάει: «Κύριος Φωτισμός μου, τίνα Φοβηθήσομαι;».

Σέ ἐποχές πού θριαμβεῦει ὁ ἀτομικισμός καί ἡ καθολικὴ στροφὴ στὴν ψυχολογία τοῦ ἀτομικοῦ ἑαυτοῦ, ὁ Ρῶσος σκηνοθέτης στρέφεται σέ διλήματα πού ὁ σημερινὸς ἀνθρώπος φαίνεται νά ἀγνοεῖ ἢ ἀδιάφορα νά προσπερνάει. Ὑπάρχει τρόπος νά ζεῖ κανεὶς, ἀναρωτιέται ὁ Louguine, ὄχι μέ κριτήριο τὸ ἀτομικὸ του κέρδος, δικαίωμα ἢ συμφέρον, ἀλλὰ ἐνάντια σ' ὅλα αὐτὰ χάριν μιᾶς ἐσωτερικῆς κίνησης πού γεννιέται ἀπὸ τὴ σχέση του μέ τόν Θεό; Ὁ Ἄνατόλι μᾶς δείχνει ὅτι ὑπάρχει...

Ἄ.Μ.

πατέρες καί Γιόί

ταν ήμουν μικρός, τό σσίτι μας ήταν γεμάτο άπό κουβέντες τής Έκκλησίας. Ό πατέρας μου σηκωνόταν τό πρωί μέ τό όνομα του Χριστου στό στόμα καί δέν έφεφε νά κοιμηθεί πριν περάσει πολλές ώρες κλεισμένος στο γραφείο, διαβάζοντας γραπτά τών άγιών. Ουμάμαι πού τόν άκουγα νά λέει τήν προσευχή του Ίησου, πού του έβγαине δυνατά κάποιες Φορές, σάν νά τήν είχε μέσα του καί δέν μπορούσε άλλο νά τήν κρατήσει. Ήταν μόνιμα διψασμένος καί μοναχικός. Παράξενος άνθρωπος. Είχε εκείνη τήν παραξενιά πού έκανε άλλους γύρω του νά τρέχουν κοντά του κι άλλους νά τόν άποφεύγουν. Άπό τότε σκέφτομαι ότι κάπως έτσι παράξενος πρέπει νά ήταν καί ό Χριστός.

Πολλές κουβέντες δέν είχε μέ τούς πολλούς. Μπορούσε νά μιλά μέ τίς ώρες γιά τήν Έκκλησία καί τά γραπτά τών άγιών, αλλά δύσκολα του έπαιρνες κουβέντες γιά άλλα θέματα. Είχε γνώμη γιά τά περισσότερα πράγματα, αλλά λίγα τόν ενδιέφεραν πραγματικά. Τά βιβλία τά άγαπούσε πολύ. Άπό μικρός θυμάμαι τό πρόβλημα τών βιβλίων. Βιβλία καί περιοδικά ύπάρχαν παντού σέ όλο τό σσίτι καί γέμιζαν ντουλάπια καί πατάρια μέχρις άσφυξίας. Κληρονόμησα κι έγώ τό ίδιο πρόβλημα καί δέν μου φαίνεται πιά παράξενο. Μερικά δικά του βιβλία, ύπογραμμισμένα μέ κόκκινο ξανά καί ξανά, μέ σημειώσεις καί σχόλια στά περιθώρια, είναι τά πιο πολύτιμα άποκτήματα τής δικής μου πιά βιβλιοθήκης. Δέν ύπογράμμιζε μέ κόκκινο στυλό, αλλά μέ σινική μελάνη, γιά όποιοι καταλαβαίνει τή διαφορά. Ήταν τά άγαπημένα του άναγνώσματα, πού μερικά τά γνώριζα καλά, πριν καν στρωθώ νά τά διαβάσω ο ίδιος. Είχα άκούσει νά σχολιάζονται ξανά καί ξανά καί τά είχα δει νά περνούν καλά χωνεμένα στά δικά του γραπτά. Σέ πολλά άπό αυτά τά βιβλία βρίσκονται μερικές πολύτιμες σκέψεις πού σήμερα πιά τίς θεωρώ καί δικές μου. Παλεύω άκόμη μ' αυτές, τίς γυρνά άπ' όλες τίς μεριές, καί μερικές τίς βρίσκω τόσο καλές, πού μου φαίνεται πώς δέν έχει σχεδόν νόημα νά προσπαθήσει κανείς νά γράψει κάτι πάλι γι' αυτές. Έτσι, συνήθως σωπαίνω, άν καί μου φαίνεται πώς είναι αυτός ένας καλός τρόπος γιά νά δικαιολογώ τήν τεμπελιά.

Άνάμεσα στον Ίσαάκ τόν Σύρο καί τόν Ίωάννη τής Κλίμακος, τόν Γρηγόριο Νύσσης καί τόν Συμεών τόν Νέο Θεολόγο (κατακόκκινος κι αυτός) βρί-

σκονταν λίγοι αγαπημένοι συγγραφείς της δικής του γενιάς. Ξέρω ότι ο πατέρας μου διδάχτηκε την πίστη από τους αγίους, εγώ όμως ομολογώ ότι την διδάχτηκα από αυτόν και από λίγους συγχρόνους του, που τους άγαπώσε και έντρυφούσε στα βιβλία τους. Ο Κόντογλου κυκλοφορούσε πηλο-θωρικός στο σπίτι μας, χρόνια ολόκληρα μετά την κοίμησή του, μέσα από την ανάμνηση του πατέρα μου, ανάμνηση της νιότης του που μου φαίνεται ότι ήταν και η πιο αγαπημένη. Ο Ίωάννης Ρωμανίδης ήταν σημείο αναφοράς μέσα από τη διατριβή του, τό «Προσωπικό Ἀμάρτημα», ἄν καί σέ προσωπικό επίπεδο νομίζω ότι δέν διασταυρώθηκαν ποτέ. Βιβλίο δυσχερές στην ἀνάγνωση, τό εἶχε παρόλα αὐτά ρουφήξει κυριολεκτικά, ὥστε μαζί μέ τό «Περί Κατασκευῆς τοῦ Ἀνθρώπου» τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, τό εἶχε σάν βάση καί στή δική του ἀνθρωπολογία. Μαζί, πηγαινε καί τό «Ζῶν Θεοῦ-μενον», τοῦ Παναγιώτη Νέλλα. Στά γραπτά τοῦ Χρήστου Γιανναρά ἔβρισκε βαθεῖα συγγένεια καί αἰσθάνθηκε ἀρκετές φορές τήν ἀνάγκη νά τοῦ γράψει τήν ἐκτίμηση καί τήν συμπαράστασή του. Τό «Ἀλφαβητάρι», μέ τόν ἀπλό Φιλοσοφικό του λόγο, ὄρισε καί τίς δικές μου συντεταγμένες τῆς πίστεως. Θυμᾶμαι ὅτι ἔφηβος διαβάζοντας τό «Πεῖνα καί Δίψα», ἔλεγα στόν πατέρα μου ὅτι ἦταν σάν νά διαβάζω τίς σκέψεις μου γραμμένες ἀπό ἄλλον. Ὅταν δημοσιεύτηκε τό «Καταφύγιο Ἰδεῶν», ὁ πατέρας μου τό συζητοῦσε παντοῦ. Ἦταν κι αὐτός, ὅπως καί ἡ μάνα μου, μέρος τῆς ἱστορίας. Εἶχε διακρίνει τόν ἐξω-εκκλησιαστικό χαρακτήρα τῶν χριστιανικῶν ὀργανώσεων καί εἶχε πᾶρει ἀπό νωρίς μεγάλες ἀποστάσεις. Στόν Γιανναρά, στόν Φλωρόφσκυ, στόν Βλαδίμηρο Λόσκυ, βρῆκε κι ἄλλες γόνιμες σκέψεις που τόν βοήθησαν στόν ἀγῶνα του. Τό Πρόσωπο, τό ἀντικείμενο τοῦ Θεοῦ ἔρωτα που διαλέγεται καί ἐπιστρέφει τόν ποθο πρὸς τόν Θεό, κρύβει μιὰ δύναμη ἐλευθερίας. Ἀρπάζει τήν ἰδέα σάν ἀπτός, γιά νά πετάξει πῶς ψηλά. Χωρίς αὐτό τό βίωμα τῆς ἐλευθερίας, ἡ Ἐκκλησία δύσκολα γίνεται πράξη. Ἡ βαθεῖα διάκριση φύσεως καί προσώπου βρῆκε γόνιμο ἔδαφος στή σκέψη του. Κατάλαβε καλά τήν ἐμβέλεια τῆς ἐρμηνευτικῆς δυναμικῆς, που εἶχε αὐτή ἡ πρόταση τῶν θεολόγων τῆς εὐλογημένης γενιάς τοῦ ἐξήντα.

Ἐξῆσε μοναχικά, ἀλλά πάλειψε τίμια. Δέν ἦταν θεολόγος, ἀλλά γιατρός στό ἐπάγγελμα καί ἡ λογιστικότητά του ἦταν πηγαία, ἀποτέλεσμα κυρίως φώτισης καί προσευχῆς. Τόν λογαριάζω ὅτι συμπορεύτηκε καί συντονίστηκε μέ τά μεγάλα θεολογικά καί φιλοσοφικά ἐρωτήματα τῆς ὀρθοδόξιας τοῦ

είκοστού αιώνα, τήν έβανεύρεση τής πατερικότητας στή γεολογική μας παράδοση, τόν λόγο περὶ τής ἀληθοῦς Φύσεως τής Ἐκκλησίας, τόν λόγο περὶ τής δημιουργίας, περὶ τοῦ ἀνθρώπου, περὶ τοῦ Προσώπου καί εἰδικά περὶ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ ἀνθρώπου, γιά τόν ὅποιο ἔλεγε, ὅπως καί ὁ Πιλάτος, «Ἴδε ὁ Ἄνθρωπος!».

Ἡ γενιά τοῦ ἐξήντα συγκροτήθηκε ἀπό ἀνθρώπους μεγάλου πνευματικοῦ διαμετρήματος, πού ἡ σκέψη τους προέκυψε μέσα ἀπό ζωντανές ζυμώσεις, μέσα ἀπό διάλογο μέ τήν ἐποχή τους καί τά προβλήματά της. Ἦταν ἐποχή ἰσχυρῶν ἀγελάδων ἀπό ὑλική ἄποψη γι' αὐτό ἴσως καί ὅσοι ἀναμετρήθηκαν μαζί της ἔδωσαν καρπὸ προσευχῆς καί ἐλέους. Δέν περιορίστηκαν στὸν ἀκαδημαϊσμό καί οἱ πόλεμοι πού διάλεξαν εἶχαν πνευματικό νόημα. Ἐμεῖς, οἱ ἀδύναμοι ἐπίγονοι, νιώθουμε συχνά τή σκιά τῶν πατεράδων νά μᾶς βαραινεῖ. Σέ ἐποχή πηλομονῆς καί καταναλωτικῆς εὐωχίας δέν παρᾶγεται εὐκόλα καρπὸς προσευχῆς. Ἴσως γι' αὐτό παρατηροῦμε τελευταία τό Φαινόμενο οἱ γεολογικές μας συζητήσεις νά ὄξουν πατροκτονικῆς μιζερίας. Συζητώντας πρόσφατα γιά τό θέμα αὐτό, καλή φίλη μου ὑπέδειξε νά διαβάσω ξανά τό κεφάλαιο XII ἀπό τοὺς ἀδελφούς Καραμαζώφ. Βρῆκα τό βιβλίον στή βιβλιοθήκη τοῦ πατέρα μου, ἕναν παμπάλαιο πανόδετο τόμο, προφανῶς πολὺ ἀγαπημένο, δίπλα ἀκριβῶς στήν ἐξίσου ἀγαπημένη σειρά τῶν ἀπάντων τοῦ Παπαδιαμάντη, τήν ἐπιμελημένη ἀπό τόν φίλον Ν.Δ.Τ. Εἶναι τό κεφάλαιο γιά τή δίκη τοῦ Μίτια, ὅπου ὁ ἀδελφός τοῦ κατηγορουμένου, ὁ Ἰβάν, πού ἔχει κληθεῖ γιά μάρτυρας, ἀποκαλύπτει ὅτι ὁ δολοφόνος εἶναι ὁ Σμερνιακόβ, πού ὁ ἴδιος ὁ Ἰβάν τόν ἔχει διδάξει νά σκοτώσει... Ἦταν οἱ παρακάτω γραμμές, πού τίς βρῆκα μέ κάποιον ἐκπληξη, ὑπογραμμισμένες μέ κόκκινη σινική μελάνη:

- Αὐτὸς σκότωσε τόν πατέρα μου καί ὄχι ὁ ἀδελφός μου. Σκότωσε ἐκεῖνος καί τόν παρακίνησα ἐγώ... Καί ποιὸς δέ θέλει τό θάνατο τοῦ πατέρα του;
- Εἴσαστε στα λογικά σας; εἶπε ἄγελά του σχεδόν ὁ πρόεδρος.
- Καί βέβαια ἔχω τά λογικά μου... ἕνα λογικό βρωμερό σάν τό δικό σας, καί σάν κι' αὐτό πού ἔχουν ὅλα τοῦτα δῶ τά μούτρα (ἔδειξε τό ἀκροατήριο). Σκότωσαν τόν πατέρα τους καί κάνουν τάχα πὼς τρέμουν, εἶπε μέ περιφρόνηση, τρίζοντας τά δόντια. Κάνουν γκριμάτσες τῶρα. Οἱ ψευῆτες!

Όλοι έπιθυμοῦν τό θάνατο τοῦ πατέρα τους! Τό ένα έρωπετό καταβροχθίζει τό άλλο. Ἄν έβλεπαν πώς δέν έγινε πατροκτονία θά θύμωναν καί θάφευγαν άγριεμένοι. Εἶναι θέαμα γιά δαύτους. «Ἄρτον καί θεάματα!».

Ἰ.Κ.

Τό περιοδικό «Ἐπίγωση»
έκδίδεται κάθε τρίμηνο.

Ἐκδότης: Παῦλος Πολιτίδης
Συντακτική έπιτροπή:

Ἰ. Καλόμοιρος, Ἄ. Μπύρου, Π. Πολιτίδης
Καλλιτεχνική έπιμέλεια: Κ. Σισκάκης

Ἐκτύπωση - διεύθυνση έπικοινωνίας:

Ἐκδόσεις «Ζέφυρος», 17ης Νοεμβρίου 79
543 52 Πυλαία, Θεσσαλονίκη

Τηλ. Κέντρο: 2310/ 948.233

Διεύθυνση στό διαδίκτυο:
www.zephyr.gr/stjohn

Ἡ διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ καλεῖ
όσους άπό τοῦς άγαπητοῦς άναγνώστες
μποροῦν, νά συμβάλλουν μέ μιά έτήσια
συνδρομή 10 Εὐρώ στά έξοδα τῆς Ἐπίγωσης.

Οἱ προαιρετικές αὐτές συνδρομές ἄς
ἀποστέλλονται στό ὄνομα

Γρηγόρης Καλόμοιρος, στό λογαριασμό

485/00-231000 7114 τῆς ALPHA BANK,

ἢ μέ ταχυδρομική έπιταγή στό ἴδιο ὄνομα,

στή διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ.

Εὐχαριστοῦμε θερμά.

